

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXLVII. ad annum CCCCI.

Parisiis, 1644

Concilivm Caesaravgvstanvm Dvodecim Episcoporvm, Svb Damaso,
contra Priscillianistas celebratum, aera 418.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15256

ANNO CHRISTI 381. gloriatur August. de hæresi, ad Quod vult deum. Inter claros scriptores & viros sanctos annumeratus habetur die 18. Iulii in martyrologio.

^m *Constantius.*] Hic cum Proculo Massiliensi episcopo ex prouincia Narbonensi legatus adfuit, vir huius sæculi insignis. Proculus a S. Hieron. epist. 4. ad Rusticum Narbonensem mirifice commendatur his verbis: *Habes istic sanctum & doctissimum pontificem Proculum, qui viua & presenti voce nostras schedulas superet, quotidianisque tractatibus iter tuum dirigat.* Eiusdem etiam est mentio in Concilio Taurinensi. Iustus qui infra Gallorum legatus nominatur, fuit episcopus Lugdunensis, sanctitate clarus, qui iugi memoria in martyrologio perseuerat, die 2. Septemb. Res ab eo gestæ leguntur apud Surium præd. die, & Adonem in chron.

ⁿ *Heliodorus.*] Græcarum literarum facultate plurimum imbutus. Hieronymi epistolis quibusdam valde commendatus est. Accessit ad ipsius coronam Nepotiani nepotis egregia morum institutio. Hic in bona senectute diem claudens extremum, adhuc anniuersaria commemoratione in ecclesia viuuit: sicut & collegæ eiusdem Euentius & Bassianus Laudensis inter sanctos relati. De quibus vide martyrolog. 3. Iul. 8. Februar. & 19. Ianuarii.

^o *Gesta Concilii.*] Acta Concilii mutila extant. Summa eorumdem ex synodal. literis cognosci potest. Quod initio actorum ait S. Ambros. *Diu citra acta tractauimus*, intelligendum est de illo congressu, quem habuit priuatim cum utroque ante synodalem sessionem, eo fine, vt errantes ad meliorem frugem reduceret. Verum spe frustratus, initium synodalis sessionis fieri iussit ea forma quæ hic describitur.

CONCILIUM

CÆSARAVGVSTANVM

DVODECIM EPISCOPORVM,

SVB DAMASO,

contra Priscillianistas celebratum, æra 418.

TITVLI CANONVM.

I. <i>Femina fideles a virorum alienorum cætibz separentur.</i>	IV. <i>Vt tribus hebdomadis, quæ sunt ante Epiphaniam, ab ecclesia nemo recedat.</i>
II. <i>Vt diebus Dominicis nullus ieiunet, nec diebus quadragesimæ ab ecclesia se absentet.</i>	V. <i>Vt qui a suis episcopis * priuantur, ab alijs non recipiantur.</i>
III. <i>Vt qui eucharistiam in ecclesia * accipiunt, & ibi eam non * sumunt, * anathema sint.</i>	VI. <i>Vt clericus, qui propter * licentiam monachus vult esse, excommunicetur.</i>

* communione priuantur,

* luxum

VII. *Vt doctoris sibi nomen non imponat, cui concessum non est.* *sanctimoniales virgines non uentur.*

VIII. *Vt ante quadraginta annos*

EXEMPLVM SENTENTIARVM

EPISCOPORVM CONCILII CÆSARAVGVSTANI.

Ex editione Garsia Loaisæ, lectione vulgata in margine annotata.

QVARTO Nonas Octobris Cæsaraugusta in secretario residentibus episcopis, * Fitadio, Delphino, * Euty- chio, Ampelio, Augentio, Lucio, * Ithacio, Splendonio, Valerio, Symposio, * Cartherio, & Idatio, ab vniuersis dictum est: Recitentur sententiæ. Lucius episcopus legit.

I.

f Vt mulieres omnes ecclesiæ catholicæ, & fideles a virorum alienorum lectione & cœtibus separentur; * vel ad ipsas legentes aliæ, studio vel docendi vel discendi, conueniant. Quoniam hoc Apostolus iubet. Ab vniuersis episcopis dictum est, anathema futuros, qui hanc Concilii sententiam non obseruauerint.

II.

Item legit. *g* Ne quis ieiunet die Dominica, *h* causa * temporis, aut persuasionis, aut superstitionis: vt * de quadragesimarum diebus, ab ecclesiis non desint, nec habitent latibula cubiculorum, ac montium, qui in his suspicionibus perseverant, sed exemplum & præceptum custodiant sacerdotum, & ad alienas villas agendorum conuentuum causa non conueniant. Ab vniuersis episcopis dictum est: Anathema sit, qui hoc commiserit.

III.

i Item legit: Eucharistiæ gratiam si quis pro-

ANNO CHRISTI 415. CONSUL. P. I. batur acceptam in ecclesia non * sumpsisse, anathema sit in perpetuum. Ab vniuersis episcopis dictum est: Placet.

IV.

* vicefimo & primo k Item legit: * Viginti & vno die, quo a 16. Kalendas Ianuarii vsque in diem Epiphaniæ, quæ est 8. Idus Ianuarii, continuis diebus, nulli liceat de ecclesia se absentare, nec latere in domibus, nec secedere ad villam, nec montes petere, nec nudis pedibus incedere, sed concurrere ad ecclesiam. Quod qui non obseruauerit, * his decretis anathema sit in perpetuum. Ab vniuersis episcopis dictum est: Anathema sit.

V.

* Quod si scientes episcopi fecerint, non habeant communionem. Ab vniuersis episcopis dictum est: Qui hoc commiserit, episcopus non habeat communionem. Item lectum est, vt hi qui per disciplinam, aut sententiam episcopi ab ecclesia fuerint separati, ab aliis episcopis non sint recipiendi. Quod si * scientes episcopi fecerint, dictum est: Qui hoc commiserit, non habeat communionem. Decretum Iuon. par. 14. cap. 29.

VI.

* clericus * vanitatisque præsumptum, * officio suo * se maluerit esse quam clericum, * obseruando Item legit: m Si quis * de clericis propter luxum, * vanitatemque præsumptam, de * officio spõte discesserit, ac velut obseruatorem legis monachum videri * voluerit esse magis quam clericum, ita de ecclesia repellendum, vt nisi rogando atque * obsecrando plurimis temporibus satisfecerit, non recipiatur. Ab vniuersis episcopis dictum est: Ita fiat.

VII.

Item lectum est: n Ne quis doctõris sibi nomen imponat, præter has personas, quibus concessum est; secundum quod scriptum est. Ab vniuersis epi-

scopis dictum est : Placet.

VIII.

Item lectum est, non velandas esse virgines, quæ se Deo voverint, ° nisi quadraginta annorum probata ætate, quam sacerdos comprobauerit. Ab vniuersis episcopis dictum est: Placet.

DE SVBSCRIPTIONIBVS.

Subscribunt in hoc Concilio duodecim episcopi, quorum nomina hoc ordine in exordio Concilii manuscripti ponuntur.

- I. Fitadius. *subensis, apud Sulpitium,*
- II. Delphinus. *forte Osonobensis.*
- III. Eutychanus: fuit *Bastitanus.* VIII. Splendonius.
- IV. Ampelius. IX. Valerius Cæsaraugustanus.
- V. Augentius. X. Symposius.
- VI. Lucius. XI. Catherius.
- VII. Ithacius: fuit episcopus *Sof-* XII. Idacius.

NOTÆ.

Hoc an alio Concilio Cæsaraugustano Priscilliane dam-nati.

^a Concilium.] Hoc Concilium, inquit Garfias, fuit aliud ab eo, in quo primo damnata est hæresis Priscilliani. Quod prolixè describitur a Sulpitio lib. 2. hist. prope finem. Causam sententiæ suæ nullam affert. Opinor eum ita sensisse, tum quod suo iudicio idem Valerius huic & Eliberitano Concilio subscripserit; tum etiam quod hoc æra 418. id est, anno Domini 380. illud vero Sulpitii longo tempore post hoc celebratum fuerit. Non contradicerem viri doctissimi sententiæ ac iudicio, nisi decreta huius Synodi eam hæresim condemnarent, quam Sulpitius, auctore Priscilliano, in Hispania propagatam ac condemnatam esse describit. De tempore parum discrepamus, nos certis de causis, quas infra referemus, anno 381. hanc Synodum habitam fuisse sentimus. Garfias vix vno anno a nobis discrepat. Quod ait, eundem Valerium huic & Eliberitano Concilio interfuisse, non est probabile; cum sic fere centum annis eum Cæsaraugustæ episcopum fuisse oporteret, vt constabit, si quæ in notis Conc. Eliberitini supra diximus, cum hisce conferas. Itaque auctoritatem Baronii secutus, hunc eundem Conuentum esse puto, quem Seuerus describit, vt ex notis Canonis I. 2. 3. 5. & infra patebit.

An idem Valerius huic & Elibertino Concilio interfuerit.

Cæsaraugusta qualis vrbs.

^b Cæsaraugustanum.] Cæsaraugusta in Tarraconensi prouincia vrbs mediterranea in primis nobilis, Arragonum ciuitas metropolis, soli vbertate inter Hispaniæ vrbes commendata. De Cæsaraugusta (inquit Garfias Loaisa in notis huius Concilii) Tarraconensis prouinciæ vrbs

vrbe nobilissima, lege Ptolemæum lib. 2. cap. 6. geograph. Melam lib. 2. cap. 6. Plinium lib. 3. cap. 3. Strabonem lib. 3. & Antonini itinerarium. De ea sic Prudentius in Peristeph.

*Tu decem sanctos reuiches & octo
 Cæsaraugusta studiosa Christi,
 Verticem flauis oleis reuincta
 Pacis honore.*

Et infra vocatur *procerum creatrix purpureorum.*

^c *Duodecim episcoporum.*] Horum nomina infra recensita, ex collatione alterius editionis, quæ est apud Garfiam, enormiter deprauata esse dignoscuntur. Delphinum Burdegalensem episcopum fuisse refert Sulpitius. Duorum Ithaciorum, prior Sulpitio nominabatur Ithacius episcopus Sossubenensis; posterior Idacius: quo successu rescriptis ab imperatore extortis, Priscillianistas urbibus omnibus expulerint, enarrat Sulpitius. Duos Valerios Cæsaraugustanos cum Garfia agnoscimus: quorum primum Eliberitano, secundum Cæsaraugustano Concilio interfuisse sustinemus. Osio prior Valerius, non posterior, coætaneus fuit. Vtrumque Valerium martyrio occubuisse, Prudentius in Peristeph. hymno 4. his versibus insinuare videtur.

Numerus episcoporum.

*Inde, Vincenti, tua palma nata est,
 Clerus hinc tantum peperit triumphum;
 Hinc sacerdotum domus infulata
 Valeriorum.*

Duorum Valeriorum Cæsaraugustanorum laus.

De ordine & tempore sacerdotum Cæsaraugustanæ ecclesiæ, extat epistola Antonii Augustini archiepiscopi Tarraconensis, viri doctissimi, ad Hieronymum Plancam Arragonensium rerum accuratum scriptorem. Hæc Garfias verbo *Valerio.*

^d *Sub Damaso.*] Hoc aperte scribit Seuerus his verbis. *Attum* (intellige cum per synodalem sententiam condemnati essent) *Instantius, Saluianus & Priscillianus Romam profecti, vt apud Damasum urbis ea tempestate episcopum obiecta purgarent.* Et infra. *Hi vbi Romam peruenere, Damaso se purgare cupientes, ne in conspectum quidem eius admissi sunt. Regressi Mediolanum, aequè sibi Ambrosium aduersantem repererunt.* Cur ad annum Damasi 15. qui est Christi 381. Gratiani imper. 15. hanc Synodum referamus, vna causa est; quod eo tempore, quo habebatur Concilium Aquileiense, Hispania ob Priscillianum hæresiarcham maxima tempestate iactata, ne quidem per legatos Aquileiensi Concilio, instar Gallicarum & Africanarum prouinciarum, interesse potuerit. Altera est, quod per Epiphanium Gnostici ad octoginta episcopos denunciati post 373. annum Christi ex Ægypto expulsi, circa hæc tempora, teste Seuero, in Hispaniam venerint, ibique per Marcum quemdam, Priscillianum suo veneno infecerint. Grauiissime igitur aberrauit hætenus collector Conciliorum, qui hanc Synodum ad tempora Hormisdæ pontificis ante retulerat.

Tempus Concilii.

Causa 1.

Causa 2.

Collector Conciliorum errauit.

^e *Contra Priscillianistas.*] Priscillianistæ fuerunt hæretici a Prisciliano denominati, quem teste Sulpitio lib. 2. familia nobilem, opibus

Priscillianistæ qui.

Concil. Tom. 3.

Ggg

prædiuitem, ingenio acrem, multa lectione eruditum, Gnostici Ægypto expulsi, per Marcum quemdam Gnosticum, & feminam Agapen suo veneno infecerunt: eoque infecto, fere totam Hispaniam peruertissent, nisi indicta Synodo ipsi cum suis peruersis dogmatibus condemnati, fideliumque communionem interdicti fuissent. Hæreses eandem cum Gnosticis ac Manichæis docebant, quas prolixè S. August. de hæresibus c. 70. Leo epist. 93. Hieron. aduersus Pelag. ad Cresiph. describit. Quam ob causam Maximus eum vna cum sectatoribus pœna capitis damnauerit, quem Gratianus contra synodalem sententiam ecclesiæ restituerat, refert Sulpit. præd. loco.

Can. 1.
Priscilliano
sub
specie pietatis
seductus.
Causa Canonis
huius quæ.

^f *Vt mulieres omnes.*] Ex Seucro & Hieronymo constat, a Priscilliano atque collegis deceptas esse feminas nobiles plurimas, & sub specie pietatis & disciplinæ esse seductas. Ad quæ pericula auertenda, patres hunc Canonem statuerunt. Quem, inquit Garfias, intelliges ex epistola Pauli 1. ad Cor. c. 14. vbi ordinem docendi ac legendi in ecclesia constituit. Excusi codices habent: *Nec ad ipsas legentes alio studio vel docendi vel discendi conueniant, quoniam & hoc Apostolus iubet.* in Gothico est: *vel ipsas legentes alie:* nimirum feminae. Verba autem Apostoli hæc sunt: *mulieres in ecclesiis taceant: non enim permittitur illis loqui, sed subditas esse; sicut & lex dicit. Si quid autem volumus discere, domi viros suos interrogent.* Et 1. ad Timot. cap. 2. *Mulier in silentio discat, cum omni bona conscientia. Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio.* In hæresi Priscilliani, vt Sulpitius est auctor, mulier Agape, mollis & impudica, magistra nomen sibi vsurpauit, partesque illius erroris mirifice gessit: vnde forte aliæ infectæ, simili docendi studio tenebantur. Quem errorem radicitus extirpandum Concilium curauit.

Mulieribus
in templo
silentium
præcipitur.

Can. 2.
Priscilliano
nistarum
ieiunia cur
vetita sunt.

^g *Ne quis ieiunet.*] Priscillianistæ Manichæos & Gnosticos sectati, die dominico in odium Dei creatoris ieiunabant, & abominanda peragentes, clandestinos conuentus agebant, vt testatur S. Leo epistola 93. Patres his occurrentes, hunc Canonem secundum ediderunt.

Varie
lectiones.

^h *Causa temporis.*] Gratianus de consecrat. dist. 3. c. Ne quis habet, legit: *Causa timoris.* eius glossator: *causa timoris, alias terroris.* Quam lectionem Gregorianus codex retinuit. Verum lectio hæc, *Causa temporis,* non est omnino reiicienda: quia die dominica ieiunare ecclesiasticis sanctionibus prohibitum fuit, vt constat ex Can. 18. Conc. Gangr. supra. Et ex decretis Melchiadis papæ, vt est in pontificali Damasi. Apud Burchardum libro 19. imponitur pœnitentia ei, qui die dominica ieiunat propter abstinentiam aut religionem. Hæc Garfias.

Can. 3.

ⁱ *Item legit: eucharistia.*] Priscillianistæ vt laterent, conuenientes ad ecclesiam, sic accipiebant eucharistiam, vt eam non comederent. Hanc igitur ob causam contra eos hic Canon promulgatus fuit.

Can. 4.

^k *Item legit: viginti, &c.*] S. Leo prædicta epist. 93. tradit, eosdem Priscillianistas tempore natalis Domini consueuisse ieiunare; ideo quod non crederent Christum vere humanam carnem assumpsisse:

ANNO CHRISTI 381.
hac igitur occasione patres Concilii hunc Canonem edidisse, non est dubitandum.

¹ *Item lectum est, ut hi qui per.*] auctoritate Seueri constat, in hac Synodo constitutum fuisse, vt Priscillianistas hæreticos synodali iudicio condemnatos, nemo sub periculo anathematis in communionem susciperet. Idem hoc Canone statutum fuisse constat. Dubium igitur nullum est, hunc Conuentum eundem fuisse, quem Seuerus describit. Can. 5.

^m *Si quis de clericis propter luxum.*] Contra eam sanctitatem, quam Priscillianus eiusve sectatores, teste Sulpitio, in habitu affectabant, hic Canon constitutus fuit. Can. 6.

ⁿ *Ne quis doctoris.*] Hunc Canonem contra feminas Priscillianistarum doctrinæ sectatrices, munus docendi sibi vsurpantes, decretum fuisse, nemo dubitare potest. Priscillianus enim, teste Sulpitio, laicus erat, adeoque ad docendi munus nequaquam admittendus. Hunc cum illi ad confirmandas vires suas episcopum in Abilensi oppido constituisent, optimo iure tales doctores hic reiciuntur. Can. 7.

^o *Nisi quadraginta annorum.*] Concilium Carthaginense III. Can. 8.
4. Item placuit, vt ante annos 25. ætatis, nec diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur. Et in 4. c. 11. de eorum ordinatione & vestitu. Et in decretis Zosimi papæ c. 26. Virgines velari possunt ab episcopo infra annos 25. si necessitas vrget. Et quod ei non obstat Conciliū, quod est de isto annorum numero constitutum: Tridentino Concilio ætas emittendi professionem est immutata sess. 25. Hæc Garfias in notis.

ANNO CHRISTI 381.
CONCILIVM ROMANVM IV.
S V B D A M A S O.

N O T Æ.

^a *Concilium.*] Cum Damasus de rebus in Synodo Constantinopolitana gestis nuntium accepisset, & inter alia in contumeliam Paulini, Flavianum Meletio successorem designatum esse intellexisset, Concilium generale Romæ celebrandum indixit; idque fauore & patrocinio Gratiani & Theodosii imperatorum congregari & conuocari impetrauit. Præter Paulinum, Epiphanium & Acholium Thessalonicensem, ex oriente nemo adfuit: omnes quidem literis Damasi, quas ad illos transmisit imperator, vocati fuerunt; sed astuto consilio Constantinopoli indicta Synodo conuenientes, ne suas ecclesias pastoribus destitutas hæretici præforibus eorum excubantes incurfarent, missis isthinc Romam legatis hanc ob rem excusari petiuerunt; literasque synodicas earum rerum, quæ præcedente Constantinopolitano Concilio gestæ fuissent, ad Conc. Romanum transmiserunt. His literis synodalibus, quæ supra extant pag. 366. acceptis, legatisque eorum auditis, quid Romæ factum fuerit, non constat. Acta enim perierunt. Confessio fidei ad Paulinum scripta, non, quod existimat Theodoretus, ex hac, sed in Romana Causa Concilii.

Concil. Tom. 3.

Ggg ij

Confessio fidei ad Paulinum scripta, an